NOTA
STADSPARK TE TURNHOUT

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 2708

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

Projectcode:

Intern: 45119

Extern: TUR3007

AOE: 2026H211 & 2026I246

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 BESLUIT

Binnen het onderzoeksgebied ter hoogte van Stadspark te Turnhout werd een traject van archeologisch vooronderzoek uitgevoerd dat bestond uit een landschappelijk booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek.

Op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek kan geconcludeerd worden dat binnen het plangebied er een tweeledige bodemopbouw is. Onderaan werden fluviatiele afzettingen herkend, die bovenaan een discordante overgang tonen met de eolische fijne zanden. Binnen de rivierafzettingen werden geen aanwijzingen voor een bewaard stabiel oppervlak aangetroffen. De eolische zanden werden door de mens reeds aangepast. Dit blijkt uit het geroerd voorkomen van de top van de zanden samen met het ontbreken van enige sporen van een bewaarde bodem.

Op basis van de resultaten is verder onderzoek naar het prehistorische archeologie binnen het plangebied niet noodzakelijk. Verder onderzoek naar sporensites in de vorm van een proefsleuvenonderzoek is wel noodzakelijk.

De bodemkundige waarnemingen van dit proefsleuvenonderzoek sluiten aan bij de resultaten van het voorafgaande landschappelijke bodemonderzoek. De bodemopbouw bestaat hoofdzakelijk uit een Ap-horizont die rechtstreeks op de natuurlijke C-horizont rust, of uit een profiel waarin tussen beide horizonten nog een humeuze overgangslaag aanwezig is. Het archeologische vlak werd aangelegd in de top van de C-horizont, op ongeveer 0,50 m onder het maaiveld. De aangetroffen bodemopbouw wijst op een antropogene beïnvloeding van de bovenste bodemlagen, waarbij mogelijk een deel van de oorspronkelijke bodem is afgetopt. Er werden geen overtuigende aanwijzingen voor een bewaard stabiel bodemoppervlak vastgesteld waarop oudere archeologische vindplaatsen bewaard konden zijn gebleven.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden verspreid over het terrein 28 sporen geregistreerd. Het betreft voornamelijk grachten en greppels, naast enkele kuilen en aanvankelijk als paalkuilen geïnterpreteerde sporen. Daarnaast werden natuurlijke verkleuringen en recente bodemverstoringen vastgesteld. Een aanzienlijk deel van de aanvankelijk als archeologisch geregistreerde sporen bleek na nader onderzoek door middel van coupes een recente antropogene oorsprong te hebben. De overige sporen vertonen geen duidelijke onderlinge samenhang en konden niet aan een specifieke archeologische periode worden toegewezen.

De aangetroffen grachten en greppels kunnen mogelijk worden geïnterpreteerd als afwateringsstructuren die verband houden met het natte karakter van de vallei van de Aa. De precieze ouderdom en gebruiksgeschiedenis ervan konden echter niet worden achterhaald. De losse kuilen leverden evenmin aanwijzingen op voor samenhangende structuren of specifieke activiteiten. Er werd geen diagnostisch vondstmateriaal aangetroffen en er werden geen stalen genomen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Ook werden geen indicaties voor artisanale activiteiten vastgesteld.

Op basis van de gecombineerde resultaten kan worden geconcludeerd dat het proefsleuvenonderzoek geen overtuigende aanwijzingen heeft opgeleverd voor een archeologische site met een duidelijke ruimtelijke, chronologische of functionele samenhang. De geregistreerde sporen hebben hoofdzakelijk betrekking op recente antropogene ingrepen en niet-dateerbare grachten en greppels. De natte landschappelijke omstandigheden, in combinatie met de vastgestelde bodemverstoring, bieden geen duidelijke aanwijzingen voor een waardevolle archeologische bewoningssite. Hoewel niet volledig kan worden uitgesloten dat oudere archeologische resten door de gedeeltelijke aftopping van de bodem verdwenen zijn, zijn hiervoor tijdens het onderzoek geen concrete aanwijzingen aangetroffen.

De archeologische kenniswinst van bijkomend onderzoek wordt bijgevolg als beperkt ingeschat. Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt geadviseerd om geen verder archeologisch onderzoek op te leggen voor het onderzochte gebied. Een behoud in situ van de aangetroffen sporen is niet noodzakelijk, aangezien geen archeologische structuren of vondstcontexten met een aantoonbare hoge wetenschappelijke waarde werden vastgesteld.

Op basis van bovenstaande argumenten kan geconcludeerd worden dat de kans op archeologische kenniswinst laag is, waardoor er **geen verdere maatregelen** voor het onderzoeksgebied worden geadviseerd.

1.2 VONDSTMELDING

Volgens het Onroerenderfgoeddecreet is een toevalsvondst een vondst die **toevallig** aan het licht komt, dus niet tijdens een archeologisch onderzoek of door het zoeken met een metaaldetector. Het onderzoek van deze toevalsvondsten en de vondstcontext kan belangrijke wetenschappelijke kennis over het verleden van de mens en zijn leefomgeving opleveren.

Voer je graafwerken, bouwwerken, landbouwactiviteiten, … uit en vind je onverwacht sporen of voorwerpen waarvan je vermoedt dat ze een historische waarde hebben? **Meld deze vondst dan binnen de 3 dagen aan het agentschap Onroerend Erfgoed** via het digitale vondstmeldingsformulier: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/ vondstmeldingen/toevalsvondsten/formulier. Het is niet altijd eenvoudig om een archeologische toevalsvondst te herkennen. Treffende voorbeelden zijn massieve natuurstenen funderingen, menselijke skeletresten in en rond een kerk, een waterput, houten palen van een brug, bakstenen muren en vloeren, een beerput, … Als je twijfelt, meld je je vondst beter hoe dan ook!

Vind je **menselijke resten**, staak dan onmiddellijk de graafwerken. Ook wanneer je twijfelt of het aangetroffen botmateriaal menselijk van oorsprong is. Verwittig in eerste instantie de politie (op het noodnummer 112). De politie komt ter plaatste en zal de nodige vaststellingen doen. Indien nodig verwittigen zij het parket. Concludeert de politie na het onderzoek dat het geen verdacht overlijden is, maar een vondst met archeologische waarde, dan melden zij de toevalsvondst aan het agentschap Onroerend Erfgoed. Het agentschap brengt de vinder, zakelijkrechthouder en gebruiker van het terrein en de betrokken gemeente op de hoogte van de vondst en de juridische gevolgen. De verdere procedure en termijnen verlopen zoals bij een gewone archeologische toevalsvondst.[2]

1.3 CONVENTIONELE EN TOXISCHE EXPLOSIEVEN (CTE)-ANALYSE

Artikel 4.5.2 van de Leidraad van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken bepaalt: als de erkende archeoloog een archeologisch onderzoek **met ingreep in de bodem** voorschrijft in een archeologienota, nota of aanvraag tot toelating en bij de opmaak van dit document detecteert dat er een kans is op de aanwezigheid van CTE, dan laat hij door een CTE-deskundige een risicoanalyse maken van het geplande archeologisch onderzoek.

Gezien er voor het onderzoeksgebied **geen archeologische ingreep in de bodem** wordt voorzien maar er steeds kans bestaat in het aantreffen van CTE in welke vorm en aard dan ook, wordt toch aangeraden om tijdens de grondberoerende werkzaamheden te voorzien in het **begeleiden van de graafwerken door een gecertificeerde CTE-deskundige indien het risico is aangegeven door de bommenkaart**.

Indien er tijdens deze grondberoerende werkzaamheden CTE zou worden aangetroffen wordt verwezen naar het protocol omtrent toevalsvondsten CTE.[3]

---

[2] https://www.onroerenderfgoed.be/ik-wil-een-toevalsvondst-melden

[3] Boelaert, *Praktische leidraad. Preventief opsporen en opruimen van niet ontplofte conventionele en toxische explosieven in de ondergrond en waterbodems.*, 56; De Decker en Jansen, 'Richtlijn Archeologie versus munitieopsporing'.

2 BIBLIOGRAFIE

Belgisch Kenniscentrum over Welzijn op het Werk, 2016. *Werkzaamheden in de Nabijheid van Ondergrondse Nutsleidingen* [online] Available at: <https://www.beswic.be/nl/blog/werkzaamheden-nabijheid-van-ondergrondse-nutsleidingen>

Borsboom A. and Verhagen, P., 2012. *KNA Leidraad. Inventariserend Veldonderzoek. Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P).* Amsterdam: Stichting Infrastructuur Kwaltietsborging Bodembeheer.

Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, 2016. *Arbeidsreglementering* [online] Available at: <http://www.werk.belgie.be/defaultTab.aspx?id=387>

Ghijsels Y. and Achten, J., 2015. *Werken in de Nabijheid van Ondergrondse Installaties. Praktische Gids voor Aannemers*. Federale Verzekering: Brussel.

Groenewoudt, B.J., 1994. Prospectie, Waardering en Selectie van Archeologische Vindplaatsen: een Beleidsgerichte Verkenning van Middelen en Mogelijkheden. *Nederlandse Archeologische Rapporten 17*. Amersfoort: Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek.

Haneca, K., Debruyne, S., Vanhoutte, S. and Ervynck, A., 2016. Archeologisch Vooronderzoek met Proefsleuven – Op Zoek naar een Optimale Strategie. *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48*. Brussel: Agentschap Onroerend Erfgoed.

Jari Mikkelsen e.a., 'Veldhandleiding voor het beschrijven van bodems bij archeologisch onderzoek in Vlaanderen', Handleidingen agentschap Onroerend Erfgoed 29 (2022), https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/HAOE/29/HAOE029-001.pdf.

Preventiemaatregelen, 2002. Veiligheidsnota's Bouwbedrijf: Werken langs en in Sleuven. *Vademecum van het Nationaal Actiecomité voor Veiligheid en Hygiëne in het Bouwbedrijf N.A.V.B*, 96, p. 6-20.

Uitgravingen, 2002. Veiligheidsnota's Bouwbedrijf: Veiligheid op Kleine Bouwplaatsen. *Vademecum van het Nationaal Actiecomité voor Veiligheid en Hygiëne in het Bouwbedrijf N.A.V.B*., 88, pp. 6-20.

'Bommenkaart.be'. Geraadpleegd 12 oktober 2026. https://www.bommenkaart.be/home.